

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳошимова Гулшан Гадойбоевна дар мавзӯи “Имконоти педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01–педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пешниҳод шудааст.

Таълиму тарбияи шахсиятҳои эҷодкору солимфирӯз, фаъолу ихтироқор ва созандаю ташаббускор аз зинаи таҳсилоти ибтидой оғоз мегардад. Аз ин лиҳоз, вазифаи аввалиндарачаи мактаб ва муаллимони замони мусоир вусъат баҳшидани ақлу зеҳн ва тафаккури фикрронии мустақили таълимгирандагон мебошад. Раванди педагогии мутараққӣ тақозо менамояд, ки бо назардошти хусусиятҳои хосу қобилиятаҳои табии хонандагон ҷараёни таълиму тарбия суръат бигирад ва ҷиҳати рушди истеъдоду қобилияти зеҳнӣ роҳу усулҳои самараноки таълим истифода карда шаванд.

Солҳои охир роҷеъ ба муаммои лаёқатмандӣ як қатор корҳои диссертационӣ ба дифоъ расиданд, ки дар онҳо таърихи масъалаи мазкур баррасӣ гардида, муаммои омодагии омӯзгор барои кор бо мактаббачагони лаёқатманд ба миён гузошта шуда, нишондиҳандаҳои алоҳидаи падидай мазкур, асосан қобилияти зеҳнӣ ва эҷодӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтанд, шартҳои педагогии инкишофи онҳо дар синни томактабӣ, наврасӣ, синни мактабии болоӣ ошкор гардиданд. Микдори назарраси диссертатсияҳо оид ба инкишофи қобилият ба ин ё он фанни таълимӣ ҳимоя шудаанд. Корҳои илмии алоҳида оид ба инкишофи лаёқатмандии бачагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ анҷом ёфтаанд, ки истифода аз онҳо диссертатсияи Ҳошимова Гулшан Гадойбоевна таълиф гардидааст.

Бояд таъкид намуд, ки муаммои инкишофи лаёқатмандии хонандагони хурдсол танҳо аз мавқеи муносибати инфиродӣ ва инкишофи қобилияти эҷодӣ ва зеҳни хонандагон баррасӣ гардидааст. Бинобар ин, муаллифи диссертатсия набудани амсилаи назариявии хонандаи хурдсоли лаёқатманд ва номукаммалии таърифҳои дар айни замон вучуддоштаи лаёқатмандиро,

ки як-ду қобилияти кӯдакро баррасӣ мекунанд, нокифоя меҳисобад. Аз ҷониби таҳқиқгар чунин таъриф пешниҳод шудааст: “Лаёқатмандии хонандаи хурдсол - маҷмӯи сифатҳои психика, ки муваффақияти ичрои фаъолиятро ба шарофати ангезиши мусбат, сатҳи баландтари инкишофи равандҳои психикиро нисбат ба меъёри синнусолӣ, фаъолнокии баланд, доираи васеи донишҳое ки аз ҳудуди барномаи таълим мебарояд, маҳорати истифодаи ин донишҳоро дар ҳама гӯна вазъият таъмин менамояд”. Ин андешаи муаллиф шаҳодат медиҳад, ки таҳқиқот аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ дар сатҳи кофӣ ҷараён гирифтааст.

Қайд намудан ҷоиз аст, ки таҳқиқи масъалаи рушди лаёқатмандии хонандагон дар замони соҳибистиклолии давлатӣ ва перафти рӯзағзуни мамлакат ҷиҳати ба камол расонидани шахсиятҳои эҷодкору созанда ва ихтирокору бунёдгузор нақши муассир дорад. Дар ин замина рӯи кор омадани рисолаи илмии мазкур барои шинохти бештари масъалаҳои ҳалталаби таълиму тадрис ва дарёфту истифодаи технологияҳои муосири таълим мусоидат ҳоҳад намуд.

Дар рисола кӯшиш шудааст, ки масъалаҳои муҳайё намудани шароит барои таълиму тарбия, дарёфт, дастгирӣ ва рушди лаёқатмандии хонандагон, таъмин намудани шароит барои қонеъгардонии эҳтиёҷоти хонандагони болаёқат, омодагии омӯзгорон барои кор бо хонандагони хурдсоли лаёқатманд ва методикаи ошкору муайян намудани нишондиҳандаҳои лаёқатмандӣ мавриди омӯзишу таҳқиқ қарор гирифтааст.

Муаллиф дар раванди таълифи рисолаи илмӣ нақшай мавзӯи омӯзиши курси маҳсуси «Методҳои корбариӣ бо бачагони лаёқатманди синфҳои ибтидой» ва мундариҷаи машғулиятҳои онро таҳия ва пешниҳод намудааст, ки ҷиҳати ноил гардидан ба фахмиши зарурати ташхиси саривақтӣ ва инкишофи лаёқатмандии хонандагони хурдсол мусоидат менамояд. Ин тасмими таҳқиқгар шоистаи истиқбол мебошад, ки хусусиятҳои корро бо хонандагони лаёқатманди синфҳои ибтидой ошкор менамояд.

Дар боби якуми диссертатсия зарурати инкишофи лаёқатмандии

хонандагони хурдсол асоснок карда шуда, дар заминаи он шартҳои инкишофи бомуваффақияти лаёқатмандии хонандагони хурдсол ва маҷмӯи воситаҳои маҳсус муайян гардидаанд.

Дар боби дуюми рисолаи илмӣ озмоиши тасдиқунанда оид ба муайян кардани сатҳи лаёқатмандии хонандагони хурдсол ва озмоиши ташаккулдиҳанда бо мақсади инкишофи лаёқатмандии ошкоргардида гузаронида шуда, натиҷаҳо дар ҷадвалу ҷиаграммаҳо инъикос шудаанд.

Тадқиқоти анҷомёфта ба таври назаррас ба болоравии сатҳи лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоӣ имкон додааст. Ҳамчунин, санчиши амсилаи пешниҳодшудаи лаёқатмандии хонандагони хурдсол, самаранокии методикаи ташхис ва инкишофи он исботи худро ёфтаанд, ки фарзияи пешниҳодшудаи таҳқиқотро тасдиқ менамоянд.

Дар маҷмуъ, диссертасияи Ҳошимова Гулшан Гадойбоевна таҳти унвони “Имконоти педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон” таҳқиқоти мустақилона ба анҷомрасида буда, ба талаботи Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) сазовор мебошад.

Муқарриз: доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи системаҳо ва
технологияҳои иттилоотии Донишкадаи
сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмат

Мирзоев Абдулазиз
Раҷабовиҷ

Маълумот барои тамос: 734055 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе,
хиёбони Борбад, 48/5. Тел.моб.: (+992) 372-34-88-02; 915-69-88-88.
E-mail: aziz69@mail.ru

Имзои А.Р. Мирзоевро тасдиқ менамоям:
Сардори ШК ва КМ-и Донишкадаи сайёҳӣ,
соҳибкорӣ ва хизмат

Чураев Ш.Н.